
Biblioteka Jagiellońska
stdr0004790

LIB
UNIVERS
JAGELL
CRACOVI

[illegible]

Textus Predicamentorū Aristotelis

[illegible]

Unde queritur quid sit subiectum libri physicorum
naturalium ad hoc dicunt aliqui quod sit corpus
naturale alii vero dicunt quod sit [illegible]
[illegible] mobilibus et alii dicunt quod sit quan
titas [illegible] et ad intentionem [illegible]
et [illegible] dicunt [illegible] quod sit ens
mobile [illegible] mobile in quantum [illegible]
[illegible] et [illegible] subiectum [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] mobile et [illegible] mobile [illegible]
[illegible] mobile

Liber kathegoriarũ Aristotelis Tres

continet tractatus Primus est de antepredicamentis cuius tria sunt capitula: Primum est de primo antepredicamento scilicet desinitione.

Equiuoca dicũtur quorũ solum nomen cõmune est, secundum nomen vero substãtie ratio diuersa vt animal homo et qđ pingitur. horũ enĩ solũ nomen commune est. ßm nomem vero substãtie ratio diuersa. Si quis enĩ assignet quid vtrũqȝ eorũ sit. quo sint aĩalia propriam assignabit vtriusqȝ rationem. Vniuoca vero dicuntur quorũ nomen cõmune est. et ßm nomen eadẽ est substantie ratio. vt animal hõ atqȝ bos. Cõmuni enĩ nomie vtraqȝ aĩalia nũcupãtur. et est eadẽ substãtie ratio. Si quis enĩ assignat vtriusqȝ rationẽ quid vtrũqȝ sit quo sunt aĩalia. eãdẽ assignabit rõnẽ. Denominatiua vero dicũtur quecunqȝ ab aliquo solo differentia casu. et secundum nomen habent appellationem vt a grammatica grammaticus. et a fortitudine fortis.

Secundum capitulum de scđo

antepredicamento quod est diuisio.

Orum que dicũtur alia quidẽ dicuntur ßm cõplexionem. alia vero sine complexione dicunt̃. Et ea que ßm complexionem dicunt̃ sunt. vt homo currit homo vincit. Ea vero que sine cõplexiõe vt homo. bos. currit. vincit. Horũ que sunt alia de quodã subiecto dicunt̃. in subiecto vo nullo sunt vt hõ de subiecto vero dicit̃ aliquo hoĩe in subiecto vero nullo est. alia in subiecto quidẽ sunt. de subiecto aũt nõ dicũtur In subiecto aũt esse dico q̃ cũ in alio sit nõ sicut qđã ps impossibile est esse sine eo in quo est vt quedã grãmatica in subiecto quidẽ est vt in aĩa. de subiecto vo nullo dicit̃. et quoddã albũ in subiecto quidẽ vt in

corpore. de nullo autem subiecto dicit'. omnis enim color in corpore est. Alia vero de subiecto dicuntur et in subiecto sunt vt scientia in subiecto quidem est vt in anima de subiecto vero dicitur vt de gramatica. alia vero neq; in subiecto sunt neq; de subiecto dicuntur vt aliquis homo aliquis equus. Nihil enim horum neq; in subiecto est. neq; de subiecto dicitur. Simpliciter autem que sunt indiuidua et in numero singularia de nullo subiecto dicuntur. In subiecto autem nihil prohibet ea esse. quedam enim grammatica in subiecto est.

Capitulum Tertium de tertio

Antepredicamento scilicet regula.

Vando vero alterum de altero predicatur vt de subiecto quecunq; quidem de eo predicantur omnia de subiecto dicuntur vt homo de quodam homine predicatur. animal vero de homine ergo de homine animal predicantur quodam. quidam enim homo et homo est animal. Diuersorum enim generum et non subalternatim positorum diuerse sunt species et differentie vt animalis et scientie. Animalis quidem differentie sunt gressibile volatile et bipes. Scientia vero nulla earum est neq; enim scientia differt a scientia in eo q' bipes est. Subalternorum quidem generum nihil prohibet easdem esse differentias. superiora enim de inferioribus predicantur. quare quecunq; predicati differentie fuerint eedem erunt et subiecti.

Tractatus Secundus de veris predicamentis Sex habet Capitula.

Primum ipsorum numerum recolligit.

Aristotelis

Eorum que ſm nullā ɔplexionē dicūtur ſingulū aut ſubſtātiaʒ ſignat aut quātitatē aut qualitatē aut ad aliqđ aut vbi aut qñ aut pati aut facere aut ſitū aut habere. Eſt aūt ſubſtātia quidem vt ſingulū dicit᷑. vt hō et equus: quātitas vt bicubitū tricubitū. qualitas vt albū. ad aliqđ vt duplū. vbi vō vt in loco. quādo aūt vt heri. ſitus vō vt ſedet. iacet. habere vō vt calciat⁹ armat⁹. facere vō vt ſecare vrere. pati vt ſecari vri. Singula eoꝝ igit᷑ q̄ dicta ſunt ipa quidē ſm ſe in nulla affirmatiōe dicunt᷑: hoꝝ aūt ad ſeinuicē ɔplexiōe affirmatio. Videt᷑ eñi oīs affirmatio vera eſſe vel falſa. Eoꝝ que ſm nullā ɔplexionē dicuntur eſſe ſingula. neqꝫ verum eſt. neqꝫ falſum vt homo animal currit.

Capitulum ſecundum de predicamento ſubſtantie.

Subſtantia dicit᷑ que proprie et maxie ac principaliter dicitur ſubſtare q̄ neqꝫ de ſubiecto dr. neqꝫ in ſubiecto eſt vt aliqs hō. aliquis equus. Secunde autem ſubſtantie dicuntur que ſpecies ſunt in quibus ſpeciebus ille que principaliter dicuntur ſubſtantie ſunt hee et harum ſpecierū genera. vt aliquis homo in ſpecie quidem eſt in homine. genus vero ſpeciei. animal eſt. ſecunde vero ſubſtātie dicūtur. vt eſt hō atqꝫ aīal. Manifeſtū eſt aūt ex his que dicta ſunt quoniā eoꝝ quideʒ que de ſubiecto dicunt᷑ neceſſe eſt nomen et ratiōnē de ſubiecto predicari. vt hoīs de ſubiecto aliquo homīe et nomē et ratio predicabitur. Quidam enim homo eſt homo. et animal rationale mortale. quare et nomen et ratio de ſubiecto predicabitur. Eorum vero que in ſubiecto ſunt in pluribus quidem neqꝫ ratio. neqꝫ nomen predicabitur. In quibuſdam vero

nomē neq3 de subiecto . neq3 ratio ꝑdicabit . In aliquib⁹ aūt nomē nihil ꝓhibet ꝑdicari quidē aliquādo de subiecto . rationē vero impossibile vt albū cū in subiecto sc3 corpore sit ꝑdicabit de subiecto . Quare nāq3 corpus albū dicit ratio vero albi nunq̄ ꝑdicabit de corpe . Alia vo oia aut de subiectis dicūtur sc3 principalibus substantijs aut in subiectis eis sunt hoc manifestū est ex his que per singula ꝓponūtur vt aial de hoie ꝑdicatur ergo de aliquo hoie aial ꝑdicabitur Nā si de nullo aliquoꝝ hominū3 ; nec oino de homie . rursus color in corpe est ergo in aliquo corpe . Nam si non in aliquo singulorū . nec omnino in corpore erit . quare alia omnia aut de subiectis principalib⁹ dicūtur . aut in subiectis sunt . Nō ergo existentib⁹ primis substantijs impossibile est esse aliqd aliorum remanere . Omnia eīm alia aut de subiectis ipsis dicūtur . aut in subiectis sunt . Secundarū vero substātiaꝝ spēs magis est substātia q̄ gen⁹ . ꝓpinquior eīm prime substātie est . Siquis eīm primā substātiā quid est assignet . evidentius ⁊ cōuenientius assignabit ꝓferēs spēm q̄ genus . vt queadmodū hominē assignādo manifestius assignabit hoiē q̄ aial . illud autem magis ꝓpriū est alicui⁹ homis : hoc aūt cōmunius et cū aliquā arborē assignat evidentius assignabit arborē ꝓferens q̄ plantam . Amplius principales substātie maxie dicūtur substātie . eo q̄ oib⁹ alijs subiecte sunt et oia alia de his ꝑdicātur aut in eis sunt . Et queadmodū aūt prime substantie ad oia alia se habēt sicut spēs se habet ad genera . subiacz eīm spēs generi . et genera nanq3 de specieb⁹ ꝑdicātur . spēs aūt de genere nō . Quare ex his spēs est magis substātia q̄ genus . Ipsarū vero specieꝝ quecūq3 nō sunt genera nihil magis alteꝝ altero substātia est . nihil eīm familiarius assig-

nabit de aliquo hoie hoiez assignando. q̄z de aliquo equo equū. Similiter aūt et pricipaliū substātiaꝝ nihil magꝰ alteꝝ altero substātia ē Nihil em̄ magꝰ aliquis hō substantia est. q̄z aliqs bos. Merito aūt post principales substācias sola alioꝝ spēs ꝛ genera secūde substātie dicūtur Sola em̄ hec indicāt principalē substātiā eoꝝ que p̄dicātur; aliquē em̄ hominem siquis assignauerit quid q̄z genꝰ assignādo familiariꝰ demōstrabit et manifestius faciet hoiez assignādo q̄z aial. alioꝝ vo quicquid assignauerit qōlibet assignabit extranee, velut albū. aut currit. aut qōcūqz taliū reddens merito ergo he sole substātie scde dicūtur. Amplius prime substantie eo q̄ omibus alijs subiacēt prime substātie dicūtur. sicut aūt prime substātie ad om̄ia alia se habent ita species et genera principaliū substātiarū ad reliqua om̄ia se habēt. de his enim om̄ia alia predicātur aliquē hominem grāmaticū dicis esse. ergo et hominē et animal grāmaticum dicis esse. similiter aūt et in alijs. Cōmūe est aūt omni substantie non esse in subiecto. pricipalis nanqz substātia neqz de subiecto dicitur neqz in subiecto est Secūdarum vo substātiarū cōstat quidē sic. qꝛ nulla est in subiecto, hō em̄ de subiecto vt de aliquo hoie predicatꝛ. In subiecto aūt nullo est. non em̄ in aliquo hoie hō est. Similiter aūt et aial de subiecto quidē dicitur vt de hoie aliquo. non est aūt in aliquo hoie aial. Amplius eoꝝ vo que in subiecto sunt nomē quidē nihil prohibet predicari de subiecto aliquādo rationē vero impossibile est. Secundarum vero substantiarū predicatur et ratio de subiecto et nomē. ratio nanqz homīs de aliquo homīe predicatur et animalis. quare non erit substantia eoꝝ que in subiecto sunt. Non est aūt hoc substātie ppriū. sed et differentie

illud est quod in subiecto nō est. bipes em̄ et gressibile de subiecto quidez dicit. aut de aliquo hoīe particulari. in subiecto aūt nullo est. Non em̄ in hoīe est bipes neq̧ gressibile. Ratio quoq̧ drīe de eo dr: de quocūq̧ drīa ipsa predicat̄ velut si gressibile de homine dr et ratio gressibilis de eo p̄dicatur. est em̄ homo gressibilis. Nō vos cōturbant substantiaꝝ partes q̄ ita sunt in toto. quasi in subiecto sunt. ne forte cogamur nos eas nō substantias ꝯfiteri. nō em̄ tanq̄ in subiecto dicūtur esse que tanq̄ partes insunt in aliquo. Inest aūt substātijs et differētijs ex his omnia vniuoce predicari. Omnia em̄ ex his p̄dicata sunt aut de indiuiduis predicantur. aut de speciebus. A principali nanq̧ substātia nulla est predicatio de nullo em̄ subiecto dicit. Secūdarū vero substantiaꝝ spēs quidē de indiuiduis predicātur. gen⁹ aūt de specie et indiuiduo predicat. Similiter aūt et differentie de specieb⁹ et indiuiduis predicātur. Ratioēs quoq̧ suscipiūt prime substātie specierū et generū ꝛ spēs generis. quecūq̧ em̄ de p̄dicato dicūtur. eadē et de subiecto dicūtur. Siliter aūt et differentiarū rōnem suscipiūt spēs et indiuidua. Vniuoca aūt sunt quorū et nomē ꝯmūe est ꝛ ratio eadē est. quare oīa que a substancijs et differentijs sunt vniuoce predicātur Ois aūt substātia videt̄ hoc aliqd significare et in primis quidē substātijs indubitabile verū est. qm̄ hoc aliqd significāt indiuiduū em̄ vnūq̧ nūero est qd significat. In secūdis vero substantijs videt̄ quidē simpliciter sub appellationis figura hoc aliqd significare. vt qn̄ quis dixerit hoīez esse aial. nō tn̄ verū est sed magis quale aliquid significat. nō em̄ est vnū q̄ subiectū est queadmodū prima substātia. sed de plurib⁹ hō dicit et animal. non aūt simpliciter quale quid significat

quemadmodū albū. nihil em̄ aliud significat albū q̄ qualitatē. gen⁹ aūt et species circa substantiā qualitatē determināt. quale em̄ quandā substantiā significat. plus aūt in genere determīatio fit quā in specie. dicēs em̄ aial plus ꝯplectit̄ q̄ homo. Inest aūt substācijs nihil esse contrariū Prime aūt substantie quid erit ꝯtrariū: vt alicui homi nihil est ꝯtrariū. sic vero nec homini nec animali aliquid erit contrariū. Non est aūt hoc substantie propriū sed erit multoꝝ aliorū nec quātitati. bicubito enim nihil est contrariū. atuero nec decē nec alicui taliū. nisi forte quis dicat multa paucis esse ꝯtrariū. vel magnū paruo determinatorū vero nullū nulli est ꝯtrariū. Videt̄ aūt substātia nō suscipere magis et minus. dico aūt hoc non qꝛ substātia non est a substātia magis ⁊ min⁹. hoc em̄ dictū est q̄m est qꝛ vnaqueqꝫ substātia hoc ipsum qđ est nō dicit̄ magis et min⁹ substātia. vt hec substātia hō non est magis aut min⁹ homo neqꝫ ipe a se ipso neqꝫ alter ab alio. Non enim est alter altero magis hō sicut albū altero dicit̄ magꝫ albū. et bonū alterū altero magis bonū. sed et ipm a se magis et min⁹ dr̄ vt corp⁹ cū sit albū magis albū dicit̄ esse q̄ prius. et cū sit calidū. magis et min⁹ calidū dr̄. Substātia vo non sic dicit̄. neqꝫ em̄ magis hō nunc hō dicit̄ q̄ prius. neqꝫ aliorū quisq̄ que substantie sunt. quare nō suscipiet magꝫ substātia nec minus. Maxime aūt substātie ꝓpriū esse videt̄ qꝛ cum vnū et idē nūero sit. susceptiuū ꝯtrarioꝝ est. et in alijs quidē nō habebit quis quicq̄ qđ ꝓferat quecūqꝫ nō sunt substātie qꝛ cū vnū et idē nūero sit susceptiuū ꝯtrarioꝝ. velut color qꝛ cum sit vnum et idē nūero nō erit albū et nigrū. neqꝫ eadē actio ⁊ vna nūero erit praua et studiosa. similiter aūt et in alijs que nō sunt substātie Substātia aūt

ipsa cū sit vna et eadē nūero capax ꝯtrarioꝝ est. vt quidā hō vn⁹ et idem nūero sit aliqn̄ quidē alb⁹ aliqn̄ niger. sit et calid⁹ et frigidus. et prauus et studiosus. In alijs aūt nullis aliqd tale esse videt̄ nisi fortassis instet quis dicēs. orationē et visum hm̄oi esse. eadē em̄ oratio vera et falsa. et idem visus ver⁹ et falsus esse videt̄. veluti si vera sit oratio sedēte aliquo surgēte eo eadē falsa erit. Similiter aūt et de visu. si quis em̄ vere putet aliquem sedere. surgente eo falsum videt̄ ei habēti eundē de eodem visu. Sz si quis hoc suscipiat. hoc tn̄ mō differt. Nā ea que in substācijs sunt ipsa ꝑmutata ꝯtrarioꝝ sunt susceptibilia. frigidū em̄ de calido factū permutatū est. alterū em̄ factū est. et nigrū ex albo et prauū ex studioso Similiter aūt ⁊ in alijs vnūquodqꝫ ꝑmutationē suscipiens. est susceptibile ꝯtrarioꝝ. Oratio aūt et opinio ipā quidē immobilia oīno ꝑseuerāt Cū ergo res mouetur ꝯtrarietates circa eas fiūt. Oratio nāqꝫ ꝑmanet eadē eo qꝫ sedeat aliquis Cū vō et res mota sit aliqn̄ quidē vera aliqn̄ falsa sit Silr̄ aūt ⁊ in opiniōe Quapropt̄ hoc solummō substācie ꝓpriū est qđ ꝫm sui mutationē susceptibile est ꝯtrarioꝝ Si quis aūt hoc recipiat orationē ⁊ opinionē susceptibile ꝯtrarioꝝ esse dicēs nō erit ver̄ hoc Oratio nanqꝫ et opinio non in eo qꝫ ipā aliquid recipiāt ꝯtrarioꝝ susceptibilia esse dicūtur. sed in eo qꝫ circa alterū aliqua passio facta sit. Nā in eo qꝫ est res vel nō est in eo etiā oratio vera vel falsa dicitur. non in eo qꝫ ipsa susceptibilis sit ꝯtrarioꝝ. Simpliciter aūt a nullo nec oratio moueť nec opinio. quapropt̄ susceptibilia non erūt ꝯtrarioꝝ. cū nulla in eis passio facta sit. verū substātia in eo qꝫ ipā ꝯtraria recipiat. susceptibilis ꝯtrarioꝝ dicit̄ lāguorē ⁊ sanitatem suscipit et candorē et nigredinē. et vnum-

quodq3 talium ipsa suscipiendo cõtrariũ susceptibilis esse dicit. Quare proprium erit substantie cum vnũ et idem nũero sit ßm sui mutationem contrariorũ susceptibile esse. de substantia quidem hec dicta sufficiant.

Caput Tertium de predicamẽto quantitatis.

Vantitatis aliud cõtinuũ. aliud discretũ. Et aliud quidẽ ex habẽtib⁹ positionẽ ad se inuicẽ suis partib⁹ cõstat. aliud aũt ex nõ habentib⁹ positionẽ. Est aũt discreta quãtitas vt nũer⁹ et oratio Cõtinua vo vt linea. supficies. corp⁹. ampli⁹ aũt preter hec et temp⁹ et locus. Partiũ aũt numeri null⁹ est cõis terminus ad quem copulentur pticule ei⁹. vt quinq3 et quiq3 si sunt ad decem pticule ad nullũ cõmunẽ terminũ copulãtur. sed semp discreta et sepata sunt. sed et tria et septẽ ad nullũ cõmunẽ terminum copulãtur sed semper discreta sunt et separata. Quapropt nũerus quidẽ discretorũ est. Similiter aũt et oratio discretorũ est Q' eñ quãtitas est oratio. manifestũ est sillaba mẽsuratur lõga ⁊ breuis. Dico aũt cũ voce oratioẽ3 prolatã Ad nullũ eñ cõmunẽ terminũ pticule ei⁹ copulãtur. nõ eñ est cõmunis termin⁹ ad quẽ sillabe copulãtur. sed vnaqueq3 diuisa est ßm se ipm. Linea eñ ptinuorum est. potes eñ sumere terminũ cõmunem ad quẽ particule eius copulantur id est punctũ. et supficiei ad lineã. plani nanq3 pticule ad quendã cõmunẽ terminũ copulãtur. Similiter aũt et in corpore poteris sumere cõmunẽ terminũ lineã et supficiẽ aliquã q corpis pticulas copulat. Est aũt taliũ tps et loc⁹. psens eñ tps copulat ad pteritũ ⁊ ad futurũ. Rurs⁹ locus cõtinuorũ est. locũ eñ quendã corpis pticule obtinent que pticule

ad quendã cõmũe3 terminũ copulãtur. ergo et loci ꝑticule que obtinẽt singulas corpis ꝑticulas ad eundẽ terminũ copulant ad quem et corpis partes. Quapropter ꝯtinuus erit et locꝰ. ad vnũ em̃ terminũ cõmunẽ eius particule continuãtur. Amplius alia quidẽ constant ex particulis que in eis sunt positionẽ ad seinuicẽ habentibꝰ. alia aũt ex nõ habẽtibꝰ positionẽ. vt linee quidẽ ꝑticule ad seinuicẽ habẽt positionẽ. singulum aũt eorũ situũ est alicubi et habet vnde assumas et assignes vnumquodq; vbi situũ est in plano ad quã ꝑticulã certe copulãtur. Similiter autem ꝛ particule plani positionem quandam habent. similiter nanq; ostendit vnumquodq; vbi iacet et que copulãtur ad se inuicẽ. Sed et soliditatis similiter et loci. In numero aũt non poterit perspicere quisquam tãq; particule eius positionẽ habeant ad seinuicem aliquã vt sit sitũ alicubi aut alique ꝑticule ad se inuicẽ cõnectãtur. Sed nec ea que tpis sunt nil em̃ ꝑmanet particularũ temporis qd aũt nõ est ꝑmanẽs quoniã h3 positionẽ. sed magis ordinẽ quendã particularum dices habere. vt aliud quidem tẽporis sit prius. aliquid vero posterius. sed et de nũero quidẽ similiter. eo q prius nũeretur vnus cõtra duo et duo cõtra tres. et ita ordinẽ quendã habebũt. positionẽ vero nullã ꝑticeps. Sed oratio similiter. nihil em̃ partium ꝑmanet. Sed qd semel dictũ est hoc amplius sumi nõ potest vel poterit. Quapropter nõ erit positio particularũ eiꝰ. siquidẽ nihil ꝑmanet. Alia aũt itaq; ex habẽtibꝰ ad se inuicem partibus positionẽ ꝯstant. alia võ ex nõ habẽtibꝰ. Proprie aũt quãtitates sunt solũ he quas diximꝰ. alia vero oĩa ꝑm accidẽs sunt. Ad hec em̃ aspiciẽtes ꝛ alias dicimꝰ quãtitates. vt multũ dicitur albũ. eo q superficies multa

sit: et actio longa, eo q tpus longū, et multū sit et motus multus. Nec
em̄ hoꝝ singulum per se quātitas dicit̄. vt si quis assignet quāta sit actio
tpe diffiniet annuā. Vel sic, aliquo mō assignans et albū quantū sit assig
nans supficiem diffiniet. Quāta em̄ supficies fuerit. tm̄ albū esse dicis.
quare solum ꝑprie et per se quātitates dicūtur que dicte sunt. alioꝝ vero
nihil per se. sed si forte per accidēs. Ampli⁹ quātitati nihil est cōtrarium
Indefinitis em̄ manifestū est qm̄ nihil est cōtrariū. vt bicubito tricubito
vel supficiei vel alicui taliū nihil est ꝯtrarium Nisi quis multa paucis di
cat esse contraria. vl magnū paruo. Hoꝝ autem nihil est quantitas sed
magis ad aliqd sunt. nihil em̄ p se ipm magnū vel paruum dicitur sed ad
aliquid refertur. Nam mons quidē paruus dicitur miliū vero magnum.
eo q hoc quidem sui generis mai⁹ sit illud vero sui generis min⁹. ergo ad
aliquid est eoꝝ relatio. nā si per seipm magnū vel paruū diceret̄ nūq aliqs
mons paruus vel miliū magnū diceret̄. Rurs⁹ in vico quidem plures ho
mines esse dicimus. in ciuitate vero paucos. cū sint eoꝝ multiplices. et in
domo quidē multos. in teatro vero paucos. cū sint eoꝝ plures. Amplius
bicubitū et tricubitum et vnūquodq taliū quātitatē significat. magnum
vero vel paruū quātitatem nō significat. sed magis sunt ad aliquid. qm̄
ad aliquid spectat magnū vel paruū. Quare manifestū est q hec ad aliqd
sunt. Amplius siue aliquis ponat hec esse quātitates siue nō ponat. nihil
tamen erit illis ꝯtrariū. Q em̄ non est sumere per seipm. sed ad solam al
terius refert̄ relationē quomō erit huic aliquid cōtrariū. Amplius si erunt
magnū et paruū. contingent contraria simul eidē inesse. ea ipa sibimet esse
contraria. Contingent em̄ simul idē magnū et paruū esse. est em̄ magnum

aliquid ad hoc. ad illud vero paruū. Quare idez magnum et paruū et in
eodē tp̄e. quare simul suscipit contraria. Sed nihil est q̄ simul videatur
posse suscipere contraria vt substātia. susceptibilis quidem cōtrariorū esse
videatur. sed tn̄ nō suscipit vno et eodem tēpore. nam nullus simul sanus
et eger est. nec albus et niger simul. nihilqꝫ aliud simul cōtraria recipiet.
Et eadē sibiipsis cōtingit esse contraria. Nā si est magnū paruo ꝯtrariū
ipm aūt idē simul est magnū et paruum ipm sibi erit ꝯtrariū. Sed impossi
bile est ipm esse sibi cōtrariū. Non est igitur magnū paruo cōtrariū. nec
multū exiguo vel pauco. Quare si nō relatiuorū hic quilibet dicat. tamē
quātitas nihil habꝫ ꝯtrariū Maxime aūt circa locū esse videt̄ ꝯtrarietas.
sursum enī ad id qđ deorsum est. cōtrariū ponunt locum qui in medio est
deorsum dicētes. eo q̄ multa distācia est mediū ad mūdi terminos. Videt̄
autē et aliorū contrariorū diffinitionem ab his proferre. que enī multum
a se inuicem distant eorū que sub eodem genere sunt cōtraria determinant
Sed non videt̄ quantitas suscipe magis et minus vt bicubitū. neqꝫ enim
est aliud alio magis bicubitū. neqꝫ in numero vt ternari' ternario vel qui
narius quinario. nihil enī magis tria dicunt̄ esse numerus q̄ꝫ quinqꝫ. nec
tria potius q̄ꝫ quatuor. nec tēpus aliud alio magis et minus dicit̄. nec in
his q̄ dicta sunt. oīo magis et minus dicunt̄. quare quantitas non susci
pit magis et minus. Proprium aūt maxime quātitatis est. qđ equale vel
inequale dicit̄ Singulū enī eorū que dicte sunt quātitatū equale vel inequa
le dicitur. Vt corpus equale vel inequale. numerus equalis vel inequalis
dicitur. et tempus equale vel inequale. et oratio equalis vel inequalis. si
militer autē et in aliis que dicta sunt. singulis equale vel inequale dicitur

In ceteris vero que quãtitates nõ sunt, nõ multum videbit̃ equale vel inequale dici. Nanqꝫ affectio equalis et dispositio equalis vel inequalis dicitur non multum, sed magis similis et album equale et inequale nõ multũ sed simile dicit̃. Quare ꝓpriũ est quãtitatis equale vel inequale dici.

Caput Quartum de predicamento ad aliquid.

Ad aliquid vero talia dicũtur quecũqꝫ hoc ipm̃ qd sunt aliorũ dicunt̃. vel quomõlibet aliter ad aliud vt mai⁹ id qd est alteri⁹ dicit̃. aliquo em̃ maius dicitur et duplum id qd est alteri⁹ dicit̃. alicuius em̃ duplũ dicit̃. similiter aũt et alia quecũqꝫ huiusmodi sunt. At vero etiã sunt et hec ad aliquid vt habitus affect⁹ disciplina positio. Hec em̃ omĩa que dicta sunt quidẽ hoc ipm̃ qd sunt alioꝝ dicunt̃ et non aliter ad aliud. habitus em̃ alicui⁹ est habitus. et disciplina alicui⁹ disciplina. et positio alicuius positio sed et alia similiter. Ad aliqd ergo sunt quecunqꝫ hoc ipm̃ qd sunt aliorũ esse dicunt̃. Vt quomõlibet aliter ad aliud. vt mõs magn⁹ dicit̃ ad aliũ montẽ. magnũ em̃ ad aliquid dicit̃. et simile alicubi simile. et omnia talia similiter ad aliqd dicunt̃. Sunt em̃ et accubitus et statio et sessio positiones quedã. positio vero ad aliquid est. Jacere aũt et sedere et stare ipe quidẽ positiões nõ sunt. denoĩatiue võ ab illis q̃ dicta sunt positionib⁹ nomiant̃. Inest aũt ꝯtrarietas in relatiõe. vt virtus vicio contrariũ est. cũ sit vtrũqꝫ horum ad aliqd. et disciplina ignorãtie. nõ aũt in relatiuis oĩbus ꝯtrarietas est. duplici em̃ nihil est cõtrariũ. neqꝫ triplici. neqꝫ alicubi taliũ. Videt̃ aũt mai⁹ et min⁹ relatiua suscipere. sil'r em̃ mai⁹ et minus dicit̃. et inequale maius et min⁹ cũ vtrũqꝫ sit relatiuũ. simile em̃

alicubi simile dicit᷑. et inequale alicubi inequale. Non aūt omnia relati=
ua suscipiūt maius et minus. duplex em̄ non dicit᷑ maius et minus duplex.
nec aliud taliū Om̄ia em̄ relatiua ad ꝯuertentiā dicunt᷑. vt seru⁹ domini
seruus. dn̄s serui dn̄s. et duplum dimidij duplū. dimidiū dupli dimidiū.
et maius minore maius. et minus maiore min⁹. similiter autē et in alijs
Sed in casu aliquociēs differt ꝫm locutionem. vt disciplina disciplinati
disciplina dicit᷑. et disciplina cum disciplina disciplinatū. et sensus sensati
sensus et sensatū sensu sensatū. Atuero aliquotiens nō videt᷑ ꝯuerti nisi cō
ueniēter ad qđ dicit᷑ assignet᷑. Si em̄ peccet is qui assignat. vt ala si assig-
netur auis nō ꝯuertit᷑ vt sit auis ale Neqꝫ em̄ prius conueniēter assignatū
est ala auis. neqꝫ in eo ꝙ auis est ala auis dicit᷑. ß in eo ꝙ alata est multoꝝ
em̄ alioꝝ ale sunt q̄ aues nō sunt. Quare si assignet᷑ ꝯueniēter et conuertit᷑
vt ala alati ala et alatū ala alatū Aliquotiēs aūt forte et nōia fingere erit
necesse. Si nō fuerit impositū nomē ad qđ ꝯuenienter assignet᷑. vt remus
nauis si assignet᷑ nō erit cōueniēs assignatio. Neqꝫ em̄ in eo qđ est nauis
in eo rem⁹ eius dicit᷑ Sunt em̄ naues quarū remi nō sunt. quare nō cōuer
titur. nauis em̄ non dicit᷑ remi nauis. Sed cōueniētior forte erit assigna-
tio si sic qđammodo assignet᷑. remus rei remite rem⁹. aut quolibet aliter
dictū sit. Nomē em̄ nō est positū. conuertit᷑ aūt si cōuenienter assignetur
remitū em̄ remi remitū est. Similiter aūt et in alijs vt cōuenienti⁹ caput
assignet᷑ capitati ꝙ̄ si alijs assignet᷑. neqꝫ em̄ in eo ꝙ aīal est caput habet.
multa em̄ aīalia sunt capita nō habentia Sic aūt fortasse facilius sumat᷑.
quib⁹ nomē nō est positū. si ab his que prima sunt. et ab his que conuer=
tuntur nomina imponantur. vt in his que dicta sunt. vt ab ala alatum.

a remo remitū. Omnia ergo que ad aliq̄d dicunt̄ si cōuenienter assignantur ad cōuertentiā dicunt̄. Nam si ad q̄d libet aliud assignetur. et non ad illud ad q̄d dicit̄ non conuertunt̄. Dico aūt quoniam neq̄ horū que indubitāter cōuertibilia dicuntur. et noīa eis posita sunt nihil eorū cōuertitur si ad aliquid eorū que sunt accidentia assignent̄ et non ad ea ad que dicuntur. Ut si non domini seruus, sed hoīs assignetur. hominis aut bipedis aut alicuius taliū nō ꝯuertit̄. Non em̄ erit cōueniens assignatio. Ampli⁹ si cōuenienter assignet̄ ad id quod dicit̄ omnibus alijs circumscriptis quecūq̄ accidentia sunt Relicto vero illo solo ad q̄d ipm assignatū est. semp̄ ad ipm dicet̄. Ut si seruus ad dominū dicat̄, circūscriptis oībus que sunt accidētia domino. vt esse bipedem vel scientie susceptibilem vel hominē Relicto vero solo dn̄o: q̄ domin⁹ ē semp̄ ad illum seruus dicet̄, seruus em̄ semp̄ domini seruus est. Si aūt seruus nō ꝯueniēter reddat̄ ad id q̄d dicit̄ circūscriptis oīnibus alijs. Relicto vero solo ad q̄d conuenienter reditur est nō dicitur ad aliud. Assignet̄ em̄ seruus hoīs et ala auis, ꝛ circūscribatur ab homine esse dominū. non iam seruus ad hominē dicet̄ cum em̄ dn̄s non sit. seruus nō est. Similiter aūt et de aui: si circūscribatur alatū esse auis nō erit ala ad aliquid. cū em̄ nō sit alatum nō erit ala alicui⁹ Quare oportet assignari ad id ad q̄d cōuenienter dicit̄. et cum sit nomen positū: facilis erit assignatio. si autē non sit: fortasse nomen fingere necesse. Si aūt sic reddant̄, manifestum est q̄m oīa relatiua conuersim dicunt̄. Videt̄ oīa ad aliq̄d simul esse natura et in alijs quidē pluribus verū est Simul em̄ duplum est dimidium et cū sit dimidium et duplum. et cum sit seruus dominus est et econuerso. Similiter autē et his similia. simul autem hec

auferunt sese inuicem. si em̄ non sit duplum. dimidium nō est. et si dimidium nō est duplum non est. Similiter aūt et in aliijs quecunqꝫ talia sunt Non aūt in om̄ibus relatiuis verum videtur esse simul natura. Scibile em̄ scientia prius esse videtur. nāqꝫ in pluribꝰ subsistentibus rebꝰ. sciētias accipimꝰ in paucis vero vel in nullis hoc quidē quisqꝫ reperiet simul cum scibili scientiā esse. Amplius scibile sublatū simul aufert scientiam. scientia vero non simul aufert scibile. Nam si scibile nō sit nō est scientia Scientia vero si non sit. nihil ꝓhibet esse scibile. vt in circuli quadratura si est scibilis scientia eiꝰ quidē nondū est. illud vō est scibile Ampliꝰ animali quidem sublato non est scientia scibilium vero plura esse contingit Similiter autem his sese habent et ea que de sensu sunt. sensibile enim prius qꝫ sensus esse videtur. Nam sensibile interemptū simul interimit et sensum. sensus aūt non sensibile simul interimit. Sensus em̄ circa corpus et in corpore sunt. Sensibile vero sublatū aufertur corpus. sensibile em̄ corpus. cum vero corpus non sit perimitur et sensus. quare simul sensibile sensum perimit. sensus vero sensibile non simul perimit. Animali em̄ perempto. sensus quidem peremptus est. Sensibile vero erit vt corpus calidū dulce amarū et alia om̄ia quecūqꝫ sunt talia Amplius. sensus quidem simul cuꝫ sensato fit. simul em̄ aīal fit et sensus. sensibile vero ante est qꝫ sensatum. Ignis em̄ et aqua et alia hmōi ex quibus aīal constat. prius sunt qꝫ ipsuꝫ animal sit omnino et sensus. Quare priusqꝫ sensus sensibile esse videtur.

Habet aūt aliquā dubitationem vtrū nulla substantia ad aliquid dicatur quemadmodum videtur. an hoc quidem contingat sed quasdam substancias secundas. Nam in primis quidē substantijs verū est. Nam neqꝫ tote

neqꝫ partes ad aliquid dicūtur. Nam aliquis homo non dicitur alicuius aliquis hō. nec bos aliquis alicuius aliquis bos. Similiter autem et partes: quedā eīn manus nō dicitur alicuius quedam manus. Et quoddam caput nō dicitur alicuius hominis quoddā caput sed alicuius caput Similiter autem et in secundis substantijs. atqꝫ hoc quidem in pluribus vt homo nō dicit̄ alicuius homo. nec bos alicuius bos. nec lignum alicuius lignum. sed alicuius possessio dicitur. atqꝫ in huiusmōi quidē manifestuꝫ est. quoniā non sunt ad aliquid In quibusdam vero substantijs secundis habet aliquis dubitationem. vt caput alicuius caput dicit̄. et manus alicuius manus dicitur et singula huiusmodi. quare hec fortasse ad aliqđ dicunt̄. Si ergo eoꝝ que sunt ad aliquid sufficienter diffinitio assignata est aut nimis difficile est aut impossibile est soluere ꝙ nulla substantia eorum que sunt ad aliquid dicit̄. Si aūt nō sufficienter sed sunt ad aliquid quibꝰ hoc ipsum esse est ad aliquid quodammodo se habere. fortasse aliquid contra ista dicet̄. prior vero diffinitio sequitur quidem omnia relatiua. non tamē hoc eis est esse ꝙ sunt ad aliquid ꝙ ea ipa que sunt aliorū dicunt̄. Ex his ergo manifestū est qđ si aliquis aliquid eorū que sunt ad aliqđ diffinite sciet et illud ad qđ dicit̄ diffinite saturꝰ est. quoniā eorū est que ad aliquid sunt Palam itaqꝫ et ex hoc est. si eīn nouit aliquis quiddā quia ad aliquid est. est autē essē ꝙ ad aliquid est ad aliquid quodāmodo se habere. et illud nouit ad qđ hoc quodammodo se habet. Si eīn nouit et om̄ino ad quod hoc quodāmodo se habet neqꝫ nouit si ad aliquid hoc ꝙ mō se habet Sed in singulis palā est. vt si quis nouerit diffinite quia est duplū etiaꝫ cuius est duplū moꝝ diffinite nouit. si vō nihil diffinite nouerit hoc ipm cuius

duplum sit neq3 si est duplum oino nouit. similiter autem et hoc aliquid si nouit. quia melius est diffinite in quo melius est diffinito necessarium est nosce quapropter palam est. quia necessarium est q si nouerit quis aliquid relatiuorum diffinite et illud ad qd dicit diffinite nosce. caput vero et manus et horū singula qui substantie sunt hoc ipm q sunt pōt sciri diffinite. ad qd aūt dicant non est necessarium scire. cuius eñ hoc caput vel cuius manus hec sit non est diffinite dici. quare non erunt hec ad aliquid. si vero non sunt relatiuorum verum erit dicere quia nulla substantia relatiuorum est. Fortasse autem difficile sit de huiusmodi rebus confidenter declarare nisi sepe pertractata sint. dubitare autem de singulis nō erit inutile.

Caput Quintum de predicamento qualitatis.

Qualitatē vero dico sm quā quales dicimur. Est aūt qualitas eorū que differūt multipliciter. et vna quidē species qualitatis habit9 dispositioq3 dicit. Differt aūt habitus a dispositiōe q permanētior et diuturnior sit. tales ergo sunt scientie et virtutes Scientia eñ videtur esse permanētior et eorum q difficile mouent vt si quis medioctiter scientiam sumat. nisi forte grandis permutacio sit facta vel ab egritudine vel ab aliquo hmōi. Similiter aūt et virt9 et iusticia vel castitas et singula taliū. nō vident facile posse moueri neq3 pmutari Affectiōes vo dicunt q sunt facile mobiles et cito pmutabiles vt calor et frigiditas egritudo et sanitas. et alia hmōi. afficit eñ hō quodāmodo circa eas. Cito autem pmutat. et ex calido frigidus fit. ex sanitate in egritudinem trāsit. siliter aūt et in aliis quecūq3 sunt et hmōi. nisi forte in his q ptingit p tpis longitudinem

In naturā cuiuscunq; transferri vt insanabilis vel difficile mobilis existat affectus quāiam quibus habitudinē vocet. Manifestū est aūt quoniam hec volūt habitus vocari que sunt diuturna vel difficile mobilia. naz in disciplinis nō multum retinētes sed facile mobiles dicuntur habitum non habere quamuis sint ad disciplinam melius peius vt dispositi. quare differt habitus a dispositione. q: hoc quidem facile mobile est. illud vero diuturnū et difficile mobile. Sunt aūt habit⁹ dispositiōes. dispositiones vo nō necesse est habitus esse. qui em̄ retinent habitū quodāmodo dispositi sunt. ad ea que habent habitum vel meli⁹ vel peius qui aūt dispositi sunt nō oino retinēt habitū. Aliud vo genus qualitatis est. ſm ꝙ pugillatores vel cursores. vel egrotiuos. vel sanatiuos dicim⁹. et simpliciter quecūq; ſm naturalē potentiā vel impotentiā dicunt. Non em̄ qm̄ sunt dispositi aliquo modo vnūquodq; huiusmodi dicitur. sed qui habeant potentiam naturalē vel facere quid facile vel nihil pati. vt pugillatores vel cursores dicunt nō ꝙ dispositi sint. sed habeāt potenciā hoc facile faciendum Sanatiui aūt dicunt eo ꝙ habeāt potentiā naturalem vt nihil a quibuslibet accidentib⁹ patiant. egrotiui vero eo ꝙ habeāt impotenciā nihil patiendi. Similiter aūt se habēt durum et molle. durū em̄ dicitur ꝙ habeat potentiam non cicius secari. molle vero ꝙ eiusdez ipi⁹ impotentiā habeat.

Tertia vero species sunt passibiles qualitates et passiones. Sunt autez huiusmōi. vt dulcedo. amaritudo. et austeritas. et omnia his cognata. Amplius autem calor et frigus et albedo et nigredo. Et quoniā he qualitates sint manifestū est Quecūq; em̄ ista susceperint qualia dicunt ſm ea. vt mel qm̄ dulcedinez suscipit. dicitur dulce. et corpus album: quoniam

albedinē suscipiat, similiter sese habent et in ceteris. Passibiles vō quali tates dicuntur, nō qȝ ea que illas suscipiūt qualitates aliquid patiant̄ neqȝ eñ mel quoniaȝ aliquid passum sit idcirco dicitur dulce. nec aliqd aliud huiusmodi Similiter aūt his calor et frigus passibiles qualitates dicunt̄. nō qȝ ea que eas suscipiūt qualitates aliquid patiant̄ sed quoniam singulis eorum que dicta sunt ꝫm sensuū qualitatē passionum perfecta sunt passibiles qualitates dicūtur. Dulcedo eñ passionē quandā ꝫm gustū efficit: et calor ꝫm tactū, similiter et alie. albedo aūt et nigredo et aliȷ colores nō similiter his que dicta sunt passibiles qualitates dicūtur sed ad hoc qȝ hee ipe ab aliquibus passionibus innascantur. Quoniam ergo fiunt propter aliquam passionem multe colorum varietates vel mutaciones manifestū est, erubescens eñ aliquis, rubeus factus est, et timēs pallidus et vnumquodqȝ talium, quare vel si quis talium aliquid naturaliter passus est: similem colorem oportet eum habere, que eñ affectio nunc ad verecundiā circa corpus facta est, et ꝫm naturalem passionem eadeȝ fit affectio dicit̄ naturalis color similis est. Quecūqȝ igitur taliū casuum ab aliquib⁹ passionibus difficile mobilib⁹ ꝑmanentib⁹ principiū sumpserint passibiles dicūtur qualitates. siue eñ ꝫm naturalē substantiā pallor et nigredo facta est qualitates dicuntur. quales eñ et ꝫm eas dicimur, siue eñ ꝑpter egritudinē longā vel ꝑpter estū aut aliqd tale cōtingat vel nigredo vel pallor et non preter eas sed in vita ꝑmaneat qualitates iste dicūtur. similiter eñ quales et ꝫm eas dicimur Quecūqȝ vō ex his q̄ facile soluūtur et cito transeunt fiunt passiones dicunt̄ nō eñ dicimur ꝫm eas quales. nō eñ qui propter verecundiā rubeus fact⁹ est, rubeus dr̄. neqȝ cui pallor ꝑpter timorē

euenerit pallidus dicitur sed magis q aliquid passus est. quare passiones hmoi dicunt. qualitates vero minime. Similiter aut his et sm animam passibiles qualitates dicunt et passiones. quecuq eni mox innascendo ab aliquibus passionibus qualitates dicunt. vt dementia vel ira vel aliqua hmoi quales eni sm eas dicimur iracundi vel dementes. similiter aut et quecuq alienatioes no naturaliter. sed ab aliquib9 casib9 facte sunt difficile preterentes et immobiles et hmoi qualitates sunt. quales eni et scdm eas dicimur. Quecuq vo ex his q citius pterent fiunt. passioes dicutur. vt si quis cotristatus iracudior fit. no eni dicit iracund9 qui in hmoi passione iracudior factus sit. sed magis aliqd passus. quare passioes hmoi dicunt qualitates minime. Quartu vero gen9 qualitatis est forma. et circa aliquid constans figura. Ampli9 aute ad hoc rectitudo et curuitas et siqd his simile est. sm aut vnuquodq eoru quale quid dicit. triangulum vero vel quadrangulu esse. quale quid dicitur. et rectu aut curuum et scdm figura vnuquodq dicit. Rarum vero et spissu et asper et leue putabunt qualitatem significare. sed aliena hmoi putant esse a diuisione que circa qualitatem est. quando eni positione quodamodo videntur partium vtraq mostrare. Spissum quidem eo q ptes. ipe ppinque sunt. Rarum vero eo q distant a se inuice. et leue qdem q ptes in rectu sibi iacent. asper vero q hic quidem pars supet illa vero sit inferior. sz fortasse alij qm apparebunt modi qualitatis. sz qui maxie dicunt hi sunt. qlitates itaq sunt q pdicte sunt. Qualia vo dicunt q sm hoc denoiatiue dicunt. aut quolibet aliter ab his. vt a candore candid9. a gramatica gramatic9 et a iusticia iustus. similiter aut et in alijs In aliquibus vo eo q no sint nomina posita qua

litatibus non ptingit ea q̄ dicunt̄ ab his denoīatiue dici. vt cursor aut pugillator qui ẜm naturalē potētiam dicūtur. a nulla qualitate denoīatiue dicūtur. non em̄ posita sunt noīa valitudinib⁹ ẜm quas ista dicunt̄. sicut in disciplinis ẜm quas pugillatores vel palestri ẜm affectionem dicuntur pugillatoria em̄ disciplina dicit̄ et palestria. Quales vero ab his denoīatiue hi qui afficiuntur dicunt̄ Aliqn̄ aūt posito noīe denominatiue nō dicit̄. id q̄ ẜm eā quale dicit̄. vt a v̄tute studiosus. virtutē habēdo studios⁹ dicit̄ sed nō denoīatiue a virtute. non aūt in plurib⁹ hoc tale est. Que ergo dicunt̄ qualia aut denoīatiue a p̄dictis qualitatib⁹ dicunt̄ aut aliquo modo aliter ab his. Inest aūt cōtrarietas ẜm q̄ quale est. vt iniusticie iustitia ptraria. et albedo nigredini et alia Siīr aūt et ea q̄ sunt ẜm eas qualia dicunt̄. vt iniustū iusto. et albū nigro Non aūt in oībus hoc. rubeo em̄ ⁊ pallido et hmōi colorib⁹ nihil est ptrariū qualitatib⁹ existentib⁹. Ampli⁹ si ex cōtrarijs vnū fuerit quale hoc palā est quoniam ⁊ relatiuū erit quale pponēti ex singulis alia p̄dicamenta. nam si est iustitia iniusticie ptraria q̄le aūt est iusticia. quale igit̄ erit iniusticia. nullū em̄ predicamentorū aptabit̄ iniusticie. nec quātitatis. nec ad aliqd nec vbi. nec oīno aliqd quicq̄ est nisi quale sic āt et in alijs q̄ ẜm quale ẜm quale sunt. Suscipit aūt qualitas mai⁹ et min⁹. albū em̄ mai⁹ et min⁹ alter altero dicit̄. et iustū alter altero maius et min⁹ dicit̄. ẜ et ipa incremēta suscipiūt cū candidū nanq̄ sit. ampli⁹ cōtingit candidum fieri. nō tn̄ oia sed plura. iniustitia nanq̄ iusticia si dicat̄ maius aut minus pōt quilibet ambigere. siīr et in alijs affectionib⁹. quidā em̄ dubitāt ex talib⁹ iusticiā nāq̄ a iusticia nō multū aiunt maius aut min⁹ dici. nec sanitatē a sanitate. min⁹ v̄o alterū altero

habere sanitatē aiūt ⁊ iusticiā min⁹ alterū altero habere Sic aūt ⁊ grāmaticā et alios affectus sed tamen ea q̄ ſm ipos affect⁹ indubitāter recipiūt mai⁹ et min⁹. grāmatici em̄ alter altero đr. et iustior et sanior sic ⁊ in alijs Triangulus vō et quadrāgul⁹ nō videnť mai⁹ et min⁹ suscipere: nec aliqđ aliaꝝ figuraꝝ. Quecūqꝫ em̄ diffinitiōez triāguli vel circuli recipiūt oīa siłr triāguli sunt et circuli Eoꝝ vō q̄ nō recipiūt nihil mai⁹ alteꝝ altero dicit᷑. nihil em̄ quadratū mai⁹ q̄ꝫ altera pte lōgior forma circul⁹ est. nullū em̄ illorum recipit circuli rōnem. Siłr āt si vtrūqꝫ nō recipit hui⁹ ꝑpositi rōnez nō đr alteꝝ altero magis. nō ergo oīa qualia recipiunt maius et min⁹. hoꝝ itaqꝫ p̄dicta sunt nihil ꝓpriū est qualitatis Similia vō et dissimilia ſm solas dicunt᷑ qualitates simile em̄ et dissiłe alteꝝ alteri nō est nisi ſm quale. quare ꝓpriū erit q̄litati siłe vel dissimile dici At vero non decet ꝯturbari ne q̄snos dicat de q̄litate ꝓpositionē faciētes multa de relatiuis interposuisse. habitus em̄ et despositiōes eoꝝ q̄ ad aliqđ sunt esse dicebam⁹ Pene em̄ in oībus talib⁹ genera ad aliqđ dicunt᷑. nihil aūt hoꝝ q̄ singularia sunt. nā cum disciplina gen⁹ sit ipm̄ qđ est alterius dicit᷑. alicuius em̄ disciplina dicit᷑. eoꝝ q̄ singula sunt. nihil ipm̄ qđ alteri⁹ est đr. vt grammatica nō dicit᷑ alicui⁹ grāmatica. nec musica alicuius musica. ſ forte ſm genus et nō ad aliqđ dicit᷑. vt grāmatica đr alicui⁹ disciplina. nec alicui⁹ grāmatica. et musica alicui⁹ disciplina nec alicui⁹ musica Quapropter que per se singula sunt non sunt ad aliqđ. dicunt᷑ em̄ quales ſm singula. hec enim habem⁹. Scientes em̄ dicimur eo qđ habem⁹ singulas sciētias. quare hec erūt tunc qualitates q̄ singulariū sunt ſm quas quales dicunt᷑. he aūt non erūt eoꝝ que sunt ad aliqđ. Ampli⁹ si cōtingat hoc ipm̄ quale et relatiuum

esse nihil est inconueniens in vtrisq hoc generibus annumerare.

Capitulum Sextum de predicamentis Actionis et passionis.

Recipiunt autem facere et pati cõtrarietates et maius et minus Calefacere em̄ ad frigidum facere contrarium est et calefieri ad frigidum fieri. et delectari ad ɔtristari. Idcirco actio et passio recipit cõtrarietatem. sed et magis et minus. calefacere em̄ magis est et minus et calefieri magis et minus. et cõtristari magis et minus. Recipit ergo magis et minus facere et pati. de his tanta dicant̄ Dictū est aūt et de situ in his q̄ ad aliquid sunt. q2 denominatiue a positionibus dicuntur. de reliquis aūt id est quando et vbi. et habere eo q manifesta sunt nihil de his aliud dicuntur. qm̄ que in principio dicta sunt. quia habere vel significat calciatum esse vel armatum. vbi autem in loco esse. sed et alia que de his dicta sunt. de propositis generibus que dicta sunt sufficiant.

Tractatus Tertius de post predicametis quinq hȝ capl'a Primū de p̄mo postp̄ñto scȝ oppōne

Quotiens aūt solet opponi dicendū. dicit̄ aūt alterum alteri opponi quadrupliciter. aut vt ad aliquid. aut vt contraria. aut vt habitus et priuatio. aut vt affirmatio et negatio Opponit̄ aūt vnūquodq eoꝝ vt sic figuratim dicere. vt relatiua. vt duplū dimidio. vt contraria. vt bonum malo. ſm priuationem et habitū. vt cecitas visui. vt affirmatio et negatio. vt sedere nõ sedere Quecūq em̄ vt relatiua opponunt̄ ea ipa que sunt oppositoꝝ dicunt̄ aut quomõlibet aliter ad aliud vt duplum hocipm q est alterius dicitur. alicuius em̄ duplum dicitur. sed

et disciplina et disciplinatū tanquā relatiua opposita sunt. et dicit̄ disciplina hoc ip̄m q̄ est disciplinati. sed disciplinatū ipsum q̄ est alterius oppositū dicit̄ id est ad disciplinā. disciplinatū em̄ aliqd̄ dicimus disciplina disciplinatū. quecūq; ergo opposita sunt tanquam ad aliqd̄. ip̄a que sunt alioꝝ dicunt̄. aut quocūq; mō ad se inuicem Jlla vero q̄ vt ꝯtraria. ip̄a quidē que sunt ad seinuicem nullo mō dicunt̄. Contraria vero sibi inuicē dicunt̄. neq; em̄ bonū mali dicit̄ esse bonum sed cōtrariū. nec album nigri albū sed contrariū. differunt hec ergo a se inuicē. Quecūq; vō ꝯtrarioꝝ talia sunt. vt in quib9 nata sunt fieri et de quib9 principaliter necessariū est alterū eoꝝ inesse. nihil eoꝝ mediū est. Quoꝝ aūt nō est necessariū alteꝝ inesse. hoꝝ oīm est aliqd̄ mediū oīno. vt languor et sanitas in corpore animalis natura habent fieri et necessarium est alterum in esse in corpore animalis. sed et par et impar de nullo p̄dicant̄ et necessariū est alteꝝ in nūero esse et habundās aut p̄fectum et nihil est in medio eoꝝ neq; inter lāguorem et sanitatē. neq; inter abundantē et p̄fectū. Quorū non est necessarium inesse alterū est eorum aliqd̄ medium. vt nigrū et albū in corpore natura habēt fieri et non est necessarium alterum horū esse in corpore. nō em̄ oīe corpus albū aut nigrū est. sed et prauum et studiosum predicatur quidem de homīe et de alijs multis. sed nō est necessariū alterū horum inesse vel de quibus predicatur. nō em̄ omnia vel praua vel studiosa sunt. et est horū aliquid medium. Albi quidē et nigri et fuscū et pallidum et quicunq; alij colores sunt. praui vero et studiosi qd̄ neq; prauū neq; studiosum est. Jn aliquibus itaq; nomīa posita sunt his que media sunt vt et albi et nigri et fuscum et pallidū. Jn aliquib9 autē nomina quidem in medio assignare

idoneum nō est. sed ꝑ vtrorumq summoꝝ negatione quoddā mediū assignatur. vt qd neq bonum neq malum. neq iustū. neq iniustū. Priuatio vero et habitus dicit circa idem aliquid. vt visio et cecitas circa oculum. vniuersaliter autem dicere est in quo nascitur habitus fieri circa idem hoc dicit vtrunq eoꝝ ordinē. Priuari autem tūc dicim vnumquodq habitus susceptibiliū quando id qd natū est habere nullo modo habz Edentulum enim nō dicimus qui nō habet dentes. nec cecum qui nō habet visum sed qui quando ꝯtingit habere et nō habet Quidā em̄ generatiōes neq visum neq dentes habent. sed non dicūtur edentati neq ceci. priuari ergo et habere habitum nō est habitus et priuatio. habitus enim est visus priuatio vero cecitas. habere em̄ visum nō est visus. nec cecum esse cecitas est. priuatio em̄ quedā cecitas est. cecum em̄ dicere priuari nō est priuatio. nam si etiam idem est cecitas et cecum esse. vtraq de eodem predicarent. Nūc vero minime sed cecus dicitur hō. cecitas vero nullo modo dicit Opposita etiā hic vident esse id est priuari et habere habitum tanq priuatio ꝛ habitus. Mod em̄ oppositionis idem est. nam sicut cecitas visui opposita est sic cecū esse ad visum habere oppositū est. Nō est aūt q sub affirmatione iacet affirmatio aut negatio. affirmacio nāq oratio est affirmatia. et negatio est orō negatiua Hoꝝ vō que sub affirmatiōe ꝛ negatiōe sunt nullaz est oratio. Concedat aūt hec esse opposita alterutris tanq affirmatio et negatio Nā in his mō oppositiōis idem est. sicut affirmatio em̄ ad negationē est opposita. vt qd sedet ad id qd nō sedet sic res q sub vtroq est posita id est sedere ad nō sedere. Qm̄ aūt priuatio et habit nō sic opponunt vt ad aliquid manifestū est. Neq em̄ dicit visus hocipm qd est oppositi.

visus enī nō est cecitatis visus. nec alio vllo mō dicit̄ ad ipm Siliter aut̄ neq₃ cecitas dicit̄ visionis cecitas sed priuatio quedā visionis cecitas dicit̄ Ampli⁹ ad aliqd oia reciproca dicunt̄. quare et cecitas si esset eor̄ū que ad aliqd sunt. vtiq₃ ɔuerteret̄ ad illud ad qd dicit̄. sed nō cōuertit̄. neq₃ enī d̄r visus cecitatis vis⁹. Q̄m aūt neq₃ vt ɔtraria opponunt̄ ea q̄ ſm habitū et priuationē dicunt̄ ex his manifestū est. Quorum enī ɔtrarior̄ nihil est mediū necesse est in quibus nata sunt fieri. aut de quib⁹ p̄dicant̄ alter̄ inesse semp̄. Hor̄ū enī nihil erit mediū quorum alterū necessariū est inesse susceptibili. vt in lāguore et sanitati et abūdanti et pfecto. quorum vō aliqd est medium nunq̄ necessitas est omni susceptibili alterum inesse. neq₃ enī necesse est omni susceptibili candidum vel nigrum esse. neq₃ frigidum nec calidu₃. Horum enī medium aliqd nihil prohibet esse horum autem aliquod mediū est. quor̄ū non erit necessariū alterū inesse susceptibili. Propterea quib⁹ naturaliter est vnū inesse. vt igni calidū esse et niui cādidū esse. In his aūt et determinate et necessario alterū inesse et alterum non contingit Non enī possibile est ignē frigidū esse neq₃ niuē nigrā esse Quare omni susceptibili quidē nō est necessariū alter̄ eorum inesse sed solū cuilib₃ naturaliter vnū inest et vnū determinate his nō alterū ɔtingit. In priuatiōe vō et habitu nihil hor̄ q̄ dicta sunt verū est esse Neq₃ enī semp̄ susceptibili necessariū est alterū eor̄ inesse. Q⁹ enī nōdū habet naturā ad videndū. neq₃ cecus neq₃ visum habens dicitur. Ideoq₃ nō erunt hec talium cōtrarior̄ quor̄ū nihil est mediū. Sed neq₃ hor̄ū quor̄ū aliquid est medium. necessarium est omni susceptibili alterum eorum inesse. Quando enī iam natum fuerit ad habendam visionem. Aut cecus aut habens visionē dicitur. et

hoꝝ nō determinate alterū ß alterū ꝯtingit. In contrarijs autē in quibus est mediū nūq̄ necessariū fuit omi susceptibili alterū inesse. ß q̄busdā ꝛ his determinate vnū. Vnde palā ē q̄ ßm neutrū modū tanq̄ ꝯtraria opposita sunt ea q̄ ßm priuationē et habitū opponunt̄. Ampli⁹ in ꝯtrarijs quidē existente susceptibile possibile ē etiā in altertrū fieri mutationē nisi alteꝝ naturaliter insit vt igni calidū esse Nāq̄ q̄ sanū est possibile ē languere et candidū nigrū fieri. et calidū frigidū fieri. et ex prauo studiosum. et ex studioso prauū possibile est fieri. Prauū vo ad meliores actiones duct⁹ et ad doctrinas vel ad modicū aliqđ ꝓfuerit vt melior sit Si vo sp vel modicū crementū sumpserit. palā ē q̄ aut pfecte mutabit̄ aut satis multū crementū sumet. si eni mobilior ad vtutē fiat. vel qđcūq̄ cremētū susceperit a principio ex hoc etiā verisile ē Ampli⁹ eni sumere crementū et hoc dū sit pfecte ꝯtrariū habitū restituet̄. nisi forte tpe suspensuz sit. Verū in priuatiōe et habitu impossibile est mutationē in alterutrū fieri. ab habitu in priuationē fit mutacio. a priuatiōe vo impossibile est. neq̄ cec⁹ fact⁹ iterū vidz. neq̄ cū calu⁹ erit iterū comat⁹ est. neq̄ cū ē sine dentib⁹ iterū orti sunt dentes. Quecūq̄ vo tanq̄ affirmatio et negatio opposita sunt. palam est q̄ nullo modoꝝ istoꝝ opposita sunt In solis eni istis necessariū sp quidē aliud eoꝝ esse verū aliud falsuz. Neq̄ in ꝯtrarijs necessariū aliud esse verū aliud esse falsum Neq̄ in his q̄ ad aliqđ sunt. nec in habitu nec in priuatiōe. vt sanitas ꝛ lāguor ꝯtraria sunt. et neutrū neq̄ falsum neq̄ verū est Sicut āt ꝛ duplū et dimidiū tanq̄ relatiua oppsita sunt et nō est eoꝝ alterū verū neq̄ alterū falsuz Sz neq̄ ea q̄ ßm ꝑuacionē et habitū opposita sunt. sicut vis⁹ ꝛ cecitas Omino āt eoꝝ q̄ ßm nullā ꝯplexionē dicunt̄. nihil eni neq̄ verum

neq3 falsum Porro oīa q̄ dicta sunt sine ↄplexiōe dicunt̄ Sȝ maxīe videbit̄
hoc tale ↄtingere in his q̄ ſm ↄplexionē dicunt̄ cōtraria Sanū nāq3 esse so-
cratē ad lāguere socratē ↄtrariū est. Sȝ neq3 in his sp̄ alterū est ver̄ alter̄
falsum. cū em̄ sit socrates. erit alter̄ verū alter̄ vō falsū cū vō nō sit ābo
falsa sunt. neq3 em̄ languere. neq3 sanū esse ver̄ est cū ip̄e sortes nō sit. In
priuatiōe vō et habitu neutrū ver̄ est cū nō sit. cū vō sit. nō est necessariū
alterā eē verā alterā falsā. cū em̄ sit. nō erit alterū ver̄ et alter̄ falsū Ha
bere nāq3 visū socratē ad id qđ ē cecū esse socratē oppositū ē sicut p̄uatio
et habit9. et cū sit nō est necessariū alter̄ verū vl' alter̄ nō eē falsum Cū em̄
nondū nat9 est habere vtrūq3 falsū est et eū visū habere et eū cecū esse In
affirmatiōe et negatiōe sp̄ siue sit siue nō sit. alid quidē erit ver̄ alid falsū
lāguere em̄ socratē et nō lāguere cū ip̄e sit palā est. qm̄ alterū eor̄ verū est.
alter̄ āt falsū et cū nō sit silr̄. languere em̄ cū nō sit falsū est. non lang-
uere aūt ver̄ Quare in his solis ↄpriū erit sp̄ alter̄ eorū ver̄. alter̄ eor̄ esse
falsū quecūq3 tanq3 affirmatio et negatio opposita sunt. Cōtrariū aūt
ē bono ex necessitate malū. hoc autē palā ē vt sanitati lāguor. et iustitia
iniusticie. et fortitudini debilitas. silr̄ aūt et in aliis. Malo aūt aliqn̄
bonū quidē ↄtrariū est aliqn̄ malū. egestati aūt cū ip̄a sit malū superabun-
dantia cū ip̄a sit malū ↄtraria est. ſ in paucis hoc tale q̄libet inspiciet In
plurib9 vō sp̄ bonū malo ↄtrariū est Ampli9 nō est necessariū ↄtrarior̄ si al
terū sit et reliquū eē. sanis nāq3 oībus sanitas erit. lāguor vō nō erit Am
pli9 aūt et cū oēs sint albi. albedo erit nigredo vō nō erit Ampli9 si socra
tē sanū ad id qđ est lāguere socratē ↄtrarium est cū nō sit possibile vtrunq3
eidē inesse sil' nō erit possibile cū alter̄ ↄtrario sit et reliquū esse. Cum em̄

socratem sanū esse sit. nō erit socratem languere Palā vero ē q̄ etiā circa idem aut genere aut specie naturā hn̄t fieri ꝯtrarietates. Languor nāq̨ et sanitas in corꝑe aīalis natura hn̄t fieri Albedo aūt et nigredo circa corpus simplr. iusticia vo et iniusticia in aīa Necessariū ē aūt oīa ꝯtraria. vel in eodem genere vel in ꝯtrarijs generib⁹. vel ipa genera esse Albū em̄ et nigrū in eodem genere sunt. color em̄ gen⁹ eorꝫ est. iusticia vo et iniusticia in diuersis generibus Huius em̄ virtus. huius nequicia gen⁹ est. bonum vero et malum non in genere sed ipsa sunt genera aliorum existentia.

Capitulum Secundum de secundo postpredicamento scilicet priore.

Prius aūt alterū altero dr̄ quadruplicit̄ Primo quidē et ꝓprie ſm tps ſm qd̄ ſꝫ antiqui⁹ et senius dr̄. in eo q̄ tps ampli⁹ est. et antiquius et senius dr̄. Scd̄o quidē qd̄ nō ꝯuertit̄ ſm existendi ꝯñam. vt vn⁹ duob⁹ prior est Duob⁹ em̄ exn̄tib⁹ mox ꝯsequens est vnū esse. vno autē existente. nō ē necessariū duo esse. Jcirco nō ꝯuertit̄ ab vno ꝯsequētia vt sit reliquū Prius āt videt̄ esse illud a quo nō ꝯuertit̄ in eo quod est esse consequentia. Tertio vo ſm quendā ordinē pri⁹ dr̄ queadmodū in disciplinis est et orōnib⁹. Nā et in demonstratiuis disciplinis est pri⁹ et posteri⁹ ꝑ ordinē. elemēta em̄ in geometria priora sūt his que describuntur per ordinē sed in grāmatica elemēta priora sunt syllogismis. et in orōe similiter. phemium em̄ pri⁹ ē narratione ꝑ ordinē Ampli⁹ ꝑterea que dicta sūt qd̄ meli⁹ est et honorabili⁹ prius esse videt̄. Cōsueuerūt āt plurimi honorabiliores et magis dilectos a se. priores dicere apud se Est quidem et pene alienissimus priorū his mod⁹. mōi itaq̨ q̄ dicti sunt de priore isti sunt Videt̄ autē

preter eos qui dicti sunt alter esse mod⁹ prioris. eoꝶ vero que ꝯuertunt̃ ƺm essentie ꝯñam qd alterū alteri quoƺlibȝ causa ē digne pri⁹ nãa dr. Quia vo sunt quedã hmõi palã est esse. nãqȝ hoiem ꝯuertit̃ ƺm eēntie ꝯñaȝ ad verã de se orõnē. Nã si homo ē. vera oratio est qua dicit̃. q: hõ ē et hõ ꝯuertit̃ q: est. nã si vera oratio est qua dr q: hõ est. ꝯsequit̃ esse hoiem Est quidem oratio vera nequaq̃ causa quare sit res verū tamen videt̃ res quodãmodo causa vt sit oratio vera. dum enim res est aut non est vera oratio aut falsa dicatur necesse est. Ideoqȝ scdm quinqȝ modos alterū altero prius dicet̃.

Capitulum Tertium de tertio postpredicamento scilicet simul.

Simul aūt dicit̃ simplr quidē et ppie quoꝶ generacio in eodem tpe est neutrū em̃ neqȝ prius neqȝ posterius est eoꝶ Simul autē hic dicuntur ƺm idem tps Naturaliter aūt sunt simul quecunqȝ ꝯuertunt̃ quidē ƺm qꝫ est esse ꝯsequentiam. ƺ nequaq̃ causa est alterum alteri vt sit vt in duplo et in dimidio. cōuertunt̃ etem̃. hic nã cum sit duplū est dimidiū et cū sit dimidiū est duplū. ƺ neutrū causa est alteri vt sit. Dicuntur aūt simul naturaliter et que ex eodē genere ediuerso diuidunt̃ a se inuicem Ediuerso aūt diuidi dicunt̃ que ƺm eandē diuisionē sunt. vt gressibile volatile aquatile. Hec em̃ ediuerso diuidunt̃ que sunt ex eodē genere. aial ãt diuidit̃ in hec/ gressibile et volatile et aquatile. Et nihil hoꝝ prius vel posteri⁹ est. ƺ simul ꝑ naturã esse vident̃. Diuidit̃ aūt et singulū hoꝝ in suas species Rurs⁹ vt gressibile aial et aquatile. erūt ergo ⁊ illa simul naturaliter quecūqȝ ex eodē genere sunt ƺm eãdē diuisionē Genera vo sp priora sunt nō em̃ ꝯuertit̃ ƺm qꝫ est esse ꝯsequentiã. vt cū sit quidem aquatile est

aīal. Cū vero aīal est. nō est necesse vt sit aquatile Simul ergo ꝑ naturā dicunt̄ quecūqꝫ couertunt̄ quidē ßm q̄ est esse cō sequētiam, sed nequaq̄ est causa alterū alteri vt sit. et ea que ex eodē genere diuidunt̄ ab inuicem Et simpliciter simul sunt, quorum generatio in eodem est tempore.

Capitulum Quartū de quarto postpredicamento scilicet motu.

Otus autē species sunt sex Generatio, corruptio. augmentum diminutio. alteratio. ßm locū mutatio. Alij itaqꝫ motus palā est q: ab inuicē sunt. alij nō. nec eīm generatio ē corruptio. neqꝫ augmētū diminutio. nec est ßm locum mutatio. silr̄ aūt et alij. In alteratiōe vo quandam hūt questionē. ne forte necessariū sit id qđ alterat̄ per aliquā reliquarū motionū alterari. hoc aūt nō est verū Naz pene ßm oēs passiōes aut plures alterari accidit nobis. nulla aliarū mutationum ꝯmunicante Nā neqꝫ augeri necessariū ē q ꝑ passionē moueṫ. neqꝫ minui. silr̄ aūt ꝛ in alijs. Ideoqꝫ alia erit preter illos motus alteratio Nam si esset eadem oporteret id qđ alterat̄ mox augeri vel minui vel quandā aliarū ꝯsequētiā motionū fieri. sed nō necesse est. Similiter aūt et qđ augeṫ. aut mutatiōe aliqua moueṫ alterari oporteret. ß sunt quedā crescentia q̄ nō alterant̄ vt quadrāgulis circūscripto gnomone creuit quidē. alteratum vero nihil est factū. silr̄ et in alijs hmōi. quare alij sunt mot⁹ ad inuicē Est aūt simpliciter quidē motui ꝯtrariū quies. his vero que ꝑ singula sunt generationi quidē corruptio augmentationi diminutio. ßm locū vero mutationi ßm locū quies maxime videṫ oppositū esse. et forte in contrariū locū mutatio vt qđ inferi⁹ est omī qđ supius est et ea que supiora sūt eis q̄ inferiora sūt

sunt. Reliquo vo assignatoꝝ motuū nō est facile assignare qd sit ꝯtrariuꝫ Videt̄ aūt neqꝫ esse cōtrariū aliquid ei. nisi quis et in hoc ꝑm qualitatem quietē apponat aut in contrariū qualitatis mutationē sicut et in mutatione ꝑm locū. aut in contrariū locum ꝑm mutationē. est em̄ alteratio mutatio ꝑm qualitatem. quaꝓpter opposita erit ꝑm qualitatē mutationi quies ꝑm qualitatem. aut in ꝯtrariū mutatio qualitatis. vt albū fieri ad id qd est nigrū fieri. alteratur em̄ in cōtraria qualitatis mutatione facta.

Capitulum Quintum et vltimum de vltimo postpredicamēto scilicet habere.

Habere aūt multis modis dicit̄. Aut em̄ tanqꝫ habitū et affectuꝫ Aut aliā quālibet qualitatē. dicunt̄ em̄ disciplinaꝫ habere atqꝫ virtutē. Aut vt qualitatē. qd cōtingit ei qui habet magnitudinē. dr em̄ bicubituꝫ vel tricubitum habere magnitudinem. Aut ea que circa corpus sunt. vt vestimentum vel tunicam. Aut in membro. vt in manu anulum Aut vt membrum. vt manum vel pedem. Aut in vase vt in modio grana tritici. aut in lagena vinū. vinū em̄ habere lagena dicit̄. et modi⁹ grana tritici. hec igit̄ oīa habere dicunt̄ vt in vase Aut vt possessionem. habere em̄ domū et agrū dicimur Aut vir etiā vxorē et vxor virū. ꝫ videt̄ alienissimus que nunc dictus est mod⁹ esse in eo qꝫ est habere. nihil em̄ aliud vxorē habendo significamus. nisi qꝛ cohabitat Forte tn̄ et alij apparebunt qui dā mōi de eo qd ē habere. Sꝫ q̄ ꝯsueuerūt dici. pene oēs enūerati sunt.

ytius